

GALENI METHODI MEDENDI, ID EST DE MORBIS CVRANDIS,

LIBRI QVATVORDECIMI,

Thoma Linacro Anglo interprete :

Denuo magna diligentia Augustini Gadaldini recogniti.

ARGVMENTVM PRIMI LIBRI.

Theſſalum ac reliquos methodicos reprehendit, qui in ſanitate ac morbo dignoſcendo plurimum aberrarunt; docetq; principia methodi, qua morbus tum dignoſci, tum curari debet.

Retardatam ea de cauſa fuiſſe horum librorum editionem, quòd ignauiffimi ad bonas artes excolendas, maiorumq; ſtudia amplexanda, Galeni tempore homines extiterint. CAP. I.

C

Vanquam & tu ſæpe aliàs, chariffime Hiero, & alij quidam amici me nunc hortantur, vt ſibi medendi mothodum conſcribam: & ego ſanè, tum vobis in primis gratificari, tum vero poſteros pro viribus iuuare cupio: ſemper tñ ſum cunctatus, ac diſtuli: idq; multis de cauſis, quas nunc quoq; ſatius (opinor) fuerit, prius, q̄ opus ipſum aggrediar, exponere: ſunt enim ad ea, qua poſt dicentur, ſanè non inuſiles. Earum igitur omnium illa præcipua fuit, quòd fruſtra me ſcripturum timebã: cum nemo propè dixerim, hac noſtra ætate veritatis inqueſitiõ ſit deditus: ſed pecuniam, & ciuilem potetiam, & inexplẽbiles voluptatum delicias, omnes eoſq; ſuſpiciant, vt ſiquis ſapientia quoduis ſtudium ſe Ætetur, pro inſano hunc habeant. quippe qui primam ipſam & vere ſapientiam, qua diuinarũ humanarumq; rerum eſt ſcientia, ne eſſe quidem oino exiſtiment. Medicinam vero, Rhetoricẽ, Geometriam, Arithmeticon, Muſicen, ac reliquas id genus artes, eſſe quidem autument: cæterum ſinem earum ſtudioſe perſequendum minime cenſeant. Me vero ex ijs, qui me vnice diligere ſunt viſi, nonnulli ſæpe increpant, quòd plus iuſto veritatis ſtudio ſim addiãtus, quaſi nec mihi ipſi vſui, nec ipſis in tota vita ſim futurus, niſi & ab hoc tanto veritatis indagandẽ ſtudio deſiſtam, & mane ſalutando circumeam, & veſperi apud potentes cœnem. His enim artibus tum amari, tum amicitias conciliari, tum vero pro artificibus haberi: nequaq; ſ ex ijs qua in propria profeſſione ſint cõſequuti. Neq; enim eſſe qui de ea iudicẽt, vbi omnes totum diem diuerſis ſtudijs tranſigant: mane quidem omnes ſimul ſalutationibus occupati, poſt autem diſtraãti, ad forũ quidem & lites nõ exigua turba: ad ſaltatiões autem & aurigas alia maior: iam vel alea, vel amoribus, vel balneis, vel ebrietati, vel comeſſationi, vel demũ alicui corporis voluptati deditus ſanè nõ exiguus numerus. veſperi vero ruſum oēs ad ſympoſia ſimil collecti, vbi poſtquam & vino ſe impleuere, non lyra cithara uel, aut aliud muſicum inſtrumentum in orbem circumferũ, (quod ſicut olim in cuiuſmodi congreſſu tetigiſſe, honeſtum: ſic cõtra, non tetigiſſe admodũ erat turpe) ſed nec ſermones vlli habẽtur, quales in ſympoſiis agitari ſolere veteres prodiderunt, nec aliud honeſtum quicquam ſimmo inuicem ſibi propinant, & de magnitudine poculorum certant, vtpote inter quos optimus cenſetur, non qui plurimis inſtrumentis muſicis, aut etiam ſermone philoſophico vtũ nouit: ſed q̄ multos, eosq; maximos calices exſiccavit, adeo vt mihi mane etiã num ebrij ex his pleriq; videantur: nonnulli vero etiam euidenter adeo vinum olere, q̄ ſi modo hauſiſſent. Eoq; iure ſit, vt cum agrotare cœperint, medicos aduocent, non quidẽ optimos, vtpote quos per ſanitatẽ noſcere nunquam ſtuduerunt: ſed eos quos maxime familiares habẽt,

Septima Claſſis,

aaaaaa ij quiq;

D
 τὸν τὸν δὲ τὸν
 κρησσεύς

Galenii methodi medendi

quicquid ipsi maxime adulantur: qui & frigidam dabunt, si hanc poposcerint: & lauantur, cum iusserint, & niuem vinumque porrigent: postremo quicquid iubebit, mancipiorum ritu facient: contra quod veteres illi medici ab Aesculapio oriundi, qui tanquam duces militibus, & reges subditis, imperare agris voluerunt: nequaquam vero Getarum, & Tibiorum, & Phrygum, & Thracum emptiorum ritu parere, atque obsequi. Itaque non qui melius artem callet, sed qui adulari aptius nouit, apud istos magis in pretio est: huicque omnia plana peruisa sunt: huic edium fores patent: hic breui efficitur diues, plurimumque potest: huic discipuli multi a cubiculis, ubi iam fuerint exoleti, traduntur. Quod Thesalus ille intelligens, non solum cetera Romae diuitibus assentabatur, sed etiam artem sex mensibus traditurum se professus, quamplurimos discipulos facile comparauit. Si enim neque Geometriae, neque Astronomiae, neque Dialectices, neque Musices, nec ullius denique bonarum disciplinarum indigent, qui medici sunt futuri, (quemadmodum Thesalus iste generosissimus promittebat,) nec etiam longam experientiam, & operum artis usum desiderant: cui non promptum sit artem aggredi ceu facile medico futuro: Atque hinc adeo fit, ut nunc etiam sutores, & tintores, & fabri tum materiae, tum ferrarij, proprio magisterio relicto, in medicinae artis opera insiliant. Nam qui pictoribus & vnguentarijs mixturas suas praeparant etiam de primo loco certant: Atque ob haec ipse medendi methodum scribere sum cunctatus, quia utique & viri veteres in ceperunt, & posterum eorum perficere sunt conati. Atque olim quidem non parua lis erat eorum, qui in Coaeque Cnido habitabant, vtri videlicet inuentorum multitudinem reliquos superaret, quippe geminum hoc genus Asclepiadarum adhuc in Asia supererat, deficientem nimirum quod in Rhodo vigerat. Certabant autem cum his honestum illud certamen, quod Hesioidus predicabat, etiam medici qui Italiae incolebant, Philistion, Empedocles, Pausanias, & horum sectatores: erantque tres haec certantium inter se nobilium medicorum scholae. Plurimos quidem atque optimos discipulos Coae fortuna contulit: ab hoc Cnidae. Nec tamen in paruo habenda pretio erant, & quae in Italia noscebatur. At horum nemo nec mane potentium fores ipsos salutaturos, nec vesperi coenaturus frequentabat: sed sicut Hesioidus cecinit,

Nanque alium ditem cernens, cui deest quod agatur,

Ipse solum vertit tauris, & femina ponit.

Ita & illi inter se perpetuo certabant, non utique de aranda serenda ue terra, (quippe quae ut Asclepiadarum genere inferiora, sic Aescrao poetae erant non indecora) sed de Apollinis Aesculapijque arte tum exercenda, tum vero semper augenda, ac pro viribus perficienda. Nunc vero honestum illud certamen intercidit, aut certe minimum eius inter homines adhuc superest. Regnat autem in honestum, nec est qui hoc auertat, aut malo medeatur, ut Hesioidus.

Lis ne te inducat mala deuitare laborem,

Dulce malum alterius cui sit.

Haec enim lis, ut Hesioido etiam diuiniore poeta cecinit,

Armatum primum tenuis, mox improba caelo

Inferit alta caput, terris vestigia figens.

In Thesalum summae arrogantiae, atque inscitiae hominem, qui se Hippocratem, a quo Academici,

Peripatetici, ac Stoici ratiocinationes de natura mutuari sunt, gloriatus est superasse. C. A. P. 2.

Huius litis stimulis agitatus ille Thesalus Hippocratem ac reliquos Asclepiadas maledictis inceffit, ac totius terrarum orbis theatrum in suis ipsis libris constituens, inibi iudicatur, vinciturque, & contra omnem antiquitatem coronatur, ipseque a se victor declaratur. Haec facit tum in eo libro, quae de Communitatibus scripsit, tum in Syncriticis: quin in reliquis quoque omnibus contumeliosus esse non desistit, veluti in epistola quam ad Neronem mittit, his ipsis inter initia verbis usus: Cum nouam sectam condiderim, & quae sola vera sit, propterea quod qui ante me medici fuerunt omnes, nihil utile prodiderunt, vel ad sanitatem tuendam, vel morbos propulsandos. Pergens autem in epistola, Hippocrates, inquit, noxia praecepta tradidit. Ausus est & Aphorismis eius cum summo dedecore contradicere. Et cum ostendat se in Hippocratica disciplina, nec a quoquam institutum, nec eius opera sub praepotore legisse: tamen non veretur etiam, talis cum sit, palmam sibi ipsi tribuere. Quo magis aliquae esse meae partes videntur (quamquam aliam parum assueti improbos acerbe taxare) aliquid contra hunc ob veterum contumeliam dicere. Quid improbe, quae bona sunt calumniari tetras, ut multitudinam placeas, cum liceret tibi in veritatis contemplatione excellere si diligens esses, ac veritatis amator: Quid ita ruditatis auditorum patrociniu abuteris ad veterum blasphemiam? Num paternae artis socios, impudentissime Thesale, iudices medicorum statues? Istis scilicet iudicibus vinctus proculdubio, siue contra Hippocratem, siue contra Dioclem, siue contra Praxagoram, siue contra reliquos omnes veteres dixeris. Quin potius viros antiquos, Dialecticos, scientes, qui verum falsumque discernere sunt periti, qui consequens ac repugnans distinguere, qui demonstrandi methodum a pueris sunt meditati, hos inquam iudices in confessum intro ducito. His sedentibus aude quippiam Hippocratem accusare. His pronuntiaturs aggredere scelesti illa tua barbaraque voce contra Hippocratem, primum illud disserere, Non oportere de hominis natura curiosum esse: deinde, si quis hoc donet, male illud de ea inquisiuisse, ac falso omnia praecipisse.

Ergo

A Ergo quis iudex erit? Num Plato: quando huic saltem iniurius esse minime es ausus. Ego vero ne discipulos quidem eius refugiam, non Speusippum, non Xenocratem. Aristotelis vero, vel rogem, ut iudicium subeas, & cum eo Theophrasti. Optem utiq; & Zenonem, & Chrysippum, & eorum qui hos sectantur, quemlibet iudicem eligas. Horum nemo, vir audacissime, Hippocratis de natura hominis scita damnauit: quæ tu mihi nec legisse vnquam videris: nec si legisti, intelixisti: & si intellexisti, iudicare certe de ijs minime gentium potuisti, ut qui sub patre male lanas carpente, in gynæcio sis altus. Nec enim putes nos, vel egregium genus tuum, vel claram doctrinam, latere. Nec te Hippocrati & reliquis veteribus in surdo theatro maledicere, sed qui sis, & vnde venias, quo genere ortus, qua educatione usus, qua disciplina imbutus, prius ostende: atq; ita demum dicito, Illud ipsum prius vir audacissime monitus, non esse cuius in vlla bene instituta ciuitate concessum, publice dicere: sed si quis vir clarus est, qui genus possit, & educationem, tum vero eruditionem concionatore dignam ostendere, huic dicere permittunt leges. Tu cum nihil horum ostendere habeas, audes tamē, homo generosissime, Hippocratem acculare: facisq; in nugacibus libellis tuis Græcos sedere iudices: fers autem ipse sententiam, nec illorum expectas. Et palmam tibi ipsi das modo de omnibus medicis, modo de omnibus in vniuersum Græcis. Hæc enim insignis audacia sapientissimi scilicet Thessali est, omnes se medicos vicisse, sed seipso litigatore, seipso agnothera, seipso iudice: post hos etiam reliquos Græcos in certamen prouocasse, Rhetoras, Geometras, Grammaticos, Astronomos, Philosophos: inter quos constitutum, ac lanificis elocutione usum, censere se omnium primum esse. quippe medicinam reliquas omnes artes præcellere, se vero medicos omnes superasse, quod vnum forte fortuna recte collegit. Si, n. medicina est omnium artium præstantissima, in ea vero Thessalus primas partes obtinet, utiq; omnium hominum ita sit primus, ac Socratem & Lycurgum præcellat, ceterosq; omnes quos Pythius, vel ut viros bonos, vel ut sapientes, vel ut musarum ministros, vel ut Iouis famulos, vel deniq; ut alio quolibet munere dijs gratos laudabit. Agedū igit Thessalo hymnos de cætero omnes cantent, scribantq; victoriæ carmina: & publicum orbis theatrum constituatur: acceditoq; aliquis, qui canat eum, q in traxina sit altus, vicisse Demosthenem, Lysiam, & reliquos Rhetoras: superasse Platonē, Socratem, & cæteros Philosophos: palmā eripuisse Lycurgo, Soloni, & alijs legislatoribus: victorem deniq; totius hominum generis coronatū esse, Rhetorū, Philosophorū, Legislatorū. Nam si Geometras, etiam & Grammaticos, ac Musicos, nominatim post tantos titulos cōmemorem, contumeliosus in hominem videar. Vbi enim Lycurgus, Solon, Plato, Socrates, & Pythagoras dant manus: num pulchrum etiam sit, Hipparchi, Archimedis, Aristoxeni, Aristarchi & aliorū quorundam id genus meminisse, hominum (ut Thessalus dicat) nullius pretij? Sed quis tam magniloquus poeta nobis existet, qui hæc canet: Quis nūc dabitur Homerus, qui hexametro tono hanc Thessali victoriā celebrabit: aut quis Lyricus, qui veluti Pindarus alte in dithyrābis canet, quiq; sicut olim Bacchi, ita nūc Thessali præconiū efferet: An horum potius nullum requiramus, sed eorum qui iambo scribūt, Archilochum aliquem, aut Hipponactem, aut ex Tragica scena quempiam, qui sic hominem compellet:

Quis sce dum miserrime in stratis tuis,
Nanq; haud vides, quæ te putas nosse probe.

Orestis mihi somnium narras Thessale. Qualenā id theatrū est, in quo tu vinces Hippocratem? Qui iudices erunt? Quinam præmia proponent? Vis ne primum Platonis suffragium legamus? fortasse, n. hunc iudicem non reijcies. Atqui ille hæc ad verbum ait: Anime igitur naturam apte

in phædoo pag. p. 66.

putas intelligi posse, non cognita totius naturæ: Immo, siquidē Hippocrati vni ex Asclepiadarū genere fides est habēda, ne corporis quidē naturam absq; hac methodo. Recte ais amice: oportet tamen, cum Hippocrate sermonē conferētes, num cum eo cōcordet, estimemus. Sanē qdem. Igitur de natura considerare, quid est quod Hippocrates rectaq; ratio dicit? Num ad hūc modū de cuiusq; rei natura primum illud perpēdi oportet, sit ne de quo volumus vel ipsi scientes esse, vel alios facere scientes posse, simplex, an varias species habeat? Mox si simplex sit, facultas eius æstimanda est, quā videlicet ad quid agendū obtineat, aut quam ad patiendū ab alio sit sortitum. Sin plures habeat species, his enumeratis, quod in vna feceris, id in vnaquaq; exigere oportebit: nempe quid illa facere per suam naturam sit apta, vel quid ab alio pati. Audisti vir bone Platonem simili methodo animæ naturam inueniendam esse censere, qua corporis naturam Hippocrates? An adhuc vis multas hominis dictiōes ex multis librorum eius locis deligam, in quibus ille Hippocratem omnium qui ante se fuerunt, maxime admiratur? An potius, cum id alibi fecerim (nēpe in eo ope, in quo de Hippocratis, & Platonis placitis differui) illuc, qui id scire volet, remittam: vbi, ut arbitror, clarissime ostēdimus, in plurimis maximisq; rebus horum hominum inter se consensum: atq; aliō me conferens, alium tibi iam aduocē in testem, cœtum nempe Peripateticum: qui & ipse Hippocratis physiologiæ principia confirmat. Quin de hoc quoq; proditum à me in alijs cōmentarijs est: quorum vnus de elemētis secundum Hippocratem inscribitur: post hunc alij tres de tēperamētis: mox alij duo, alter de inæquali intemperie, qui etiam ad tractationē de tēperamētis pertinet: alter de optima corporis constitutione: deinde etiā tres de naturalibus fa-

Septima Classis,

aaaaaa iij cultatibus.

Galeni methodi medendi

cultatibus. hos igitur si quis leget, clare perspiciet, rationum Hippocratis de natura, Aristotelem **E** interpretem esse. Quin etiam de morborum discrimine, quot hi, quiq; sint, ac de symptomatis pari modo: preterea de horum vtrorunq; causis, primus omnium quos nouimus, Hippocrates recte principia dedisse videtur. post eum vero Aristoteles fusillime ea est interpretatus. Hec ita esse intelliget, qui commentarios nostros, quos de singulis horum scripsimus, legere non grauabitur. Quare si Peripatetici iudicium exercebunt, Hippocrates (arbitror) vincet: Thesalus vt impudens, & nequam eijcietur. Sin Stoicis philosophis in confessum admissis iudicium permittetur, ex ijs placitis, que ipsimet statuunt, Hippocrati palmam dabunt. Quippe calidum, frigidum siccu, & humidum, primus Hippocrates inuexit: post eum Aristoteles demonstratione asseruit. Eade Chryssippi sectatores parata cu accepissent: minime sunt obluati; sed oia ex horu mistura constare confirmat; atq; hec inter se mutuo agere ac pati; artificemq; naturam esse, omnia deniq; alia Hippocratis dogmata de natura recipiunt; nisi q; in re tenui est illis cu Aristotele dissensio. quippe cum recte Hippocrates assermet totu corpus esse (vt graece dicitur) *συνπυρρον καὶ οὐδέου*, quasi conspirabile & confluale dicas, omnesq; animalis particulas mutuo a se affici, recipiunt quide hoc vtriq; dissident tamen in eo q; Aristoteles qualitates tantu in se mutuo transire, oinoq; misceri; Stoici non has modo, sed etiam substantias ipsas existimant. Quae autem hoc definire medico **F** superuacuum sit, quodq; ad medicinae opus abunde sit, si tantum concedantur ea quae ab vtrisque sunt demonstrata; ite q; qualitates virtutesq; in mistis totae sint totae pmista: hec & ante a me sunt demonstrata, & si res poscet, nunc demonstrabitur. Quare & Platonis, & Peripateticorum, & Stoicorum iudicio, Hippocratis physiologiae victoria dabitur. Immo vero ex eius physiologia oes, ante dicti sapientiae professores, ostendunt nemine posse morbos comode curare, qui corporis vniuersi naturam non perspexerit. Nunquid igitur si de palma sub horum sapientie professorum iudicio certasset Thesalus, vicisset, qui omnis suae physiologiae Hippocratem auctore habent: Quid autem si Geometris, Astronomis, Musicis, aut Rhetoribus iudicium concederetur: putemus ne hos Hippocrate praetermissos alij vlli palmam duros: Ego sane nec alium quouis primas esse laturum arbitror, omniumq; minime impudentissimu Thesalum, vt quo nemo Geometriam, Astronomiam, Musicen, ac Rhetoricem magis dehonestarit. Itaq; hac saltim ratione apud hos in parum amico theatro certauerit. Verum hos fortassis in theatrum minime iducet, vt pote quos ipse prior inimicos reddiderit: sed ijs sapientie professorum duntaxat, qui in Dialectice sunt periti, vt qui verae falsaq; orationis iudicandae facultate exercuerint, iudicium partes concedet. Atqui, si Platonem, Aristotelem, & Chryssippum, ceu parum in hac facultate exercitatos transbimus: quosnam, quoslo, alios inueniemus? Quare si nec aliarum artium professorum iudices admittet, nec qui in Dialectice ceteris omnibus sapientiae professoribus praestiterunt, illi suffragantur: qui tandem erunt, qui eum vicisse iudicabunt? Qui illi frequens theatrum constituent? Qui victore renuntiabunt? Qui deniq; coronabunt? Ipse videlicet seipsum. id quod in illis egregijs libris suis fecit, in quibus seipsum iudicauit, coronauit, victoremq; declarauit.

Aduersus Thesalum, qui nulla methodo duos in totum morbos, fluxum, s. & clausum asseruauit.

CAP. 3.

AT fortassis illud sibi glorie memoriaeque inter homines occasionem fore est arbitratus, si optimis viris lacessitis, nos sibi respondere cogeret. Verum ita & Zoilus celebris clarusq; sit, q; Homeri statuam flagellauit, & Salmoneus, qui Iouem est imitatus, reliquaq; flagitiosorum hominum non exigua turba, q; vel meliores non sunt reueriti, vel in deos ipsos fuerunt contumeliosi. Verum hi non bonam de se opinionem reliquerunt: nec amulatur quisquam, qui copos sit mentis, nec Homeromastiga Zoilum, nec dementem Salmoneum: quauis maledicis Zoilus in admiratione sit, & Salmoneus sacrilegis. Sed quid hos memoro? Cum & qui loculos praecidunt, similia perditorum studia, & proditores proditorum, suspiciant: nec est prorsus quisquam, qui propriu coetum, in quo palmam mereatur, non desideret. Adeo si Thesalus inter coquos, tinctores, lanificos, sutores, textores, ac fullones, de victoria certas scripsisset: vtiq; & retulisset de Hippocrate victoriam, & nemo nostrum ei repugnasset. Nunc cum omnes homines iudices facit, ex horum aut numero sunt & Plato, & Aristoteles, & Theophrastus, & Chryssippus, nequaquam omne punctum solus feret, sed alicui fortassis provocare ad alium iudicem licebit. Quamquam Hippocrates certare cum Thesalo, vt pote indigno se, nolet: at forte Erasistratus non negliget, multoq; minus Herophilus, atq; his etiam minus Aselepiades; alijq; multi iuniorum medicorum, quibus est ad contentionem natura propensior, minime impune abire contumeliam sinent, qua pariter omnes Graecos Thesalus aspergit: sed producto in mediu homine, omnes eius libros crassissima ignorantia refertos, Graecis ostendent: qui tot ac tantis libris scriptis, & tot nugacissimorum versu millibus effusis, nusquam in vilo operum suorum demonstrationem vllam asserre tentauit: sed tyranni ritu duos tantum esse in omni victus ratione morbos iubet, nempe fluxum, & clausum: non intelligens se differentiam quandam morborum dixisse, quam vtiq; prisca (vt ostendemus) probe norunt. Ceterum, nemo tam rudis fuit, vt differentias morborum ipsos esse morbos putaret: ac remedium indicationem ab ijs sumeret, substantia ipsa praetermissa. Atqui hic Thesale **H** paruos

vit. p. d. elem. c. uen. fine. fol. 8. c. b.

vit. p. d. in hum. com. 2. d. d. nat. fac. cap. 2. class. q. 10. 20. 21.

in 1. d. Minus pag. 162.

Vit. apud Virg. 6. Aeneid. 20.

- A** parvus, scilicet error, quem vel puer in liberalibus disciplinis altus statim aduertisset. hic inquam parvus error, eo insolentiae hominem euexit, ut magnum & praecclarum aliquid inuenisse se putaret: perinde ac si quis cum omne animal rationale esse, aut irrationale dixerit, non animalium differentias, sed aliud quippiam dixisse se putet, cum. si huic illud quoque similiter sit dictum. Omne animal mortale est, vel immortale. Quippe oppositio, quae in singulis differentiis notatur, coniecta de oibus speciebus dicitur. Omne enim animal, aut mansuetum est, aut ferum. Omne animal, aut pedatum est, aut apes. Omne animal, aut cornutum est, aut cornuum expers. Nec est inter differentias inuenire oppositionem ullam, quae sit altera praestantior, aut potior, nec quae magis oibus in sit particularibus. Verum non conuenit, cum de animalium numero queritur, unam differentiarum oppositionem respondere. Hoc enim pacto duo erunt animalia uniuersa, nec ullum magis rationale, vel irrationale, quam mortale, vel immortale, aut ferum, vel mansuetum, aut reliquarum oppositionum quaelibet. Quod si quis differentiis omissis (sicut plane ratio exigit) equum, bouem, canem, hominem, aquilam, apim, formicam, leonem, & ouem respondeat, reliquaque omnia per species animalia connumeret: constat huic quarenti quot sint in totum animalia, recte respondisse. Quin si multa quidem sermone animalia memoret, testetur autem enumerare se omnia non posse: sic quoque commodissime responderit. Similis agitata quaestio de morborum numero, & omnibus antiquis medicis est: alij septem eos in totum esse affirmantibus, alij plures his pauciores uel dicentibus: omnibus tamen ad species quae in substantia, non quae in differentia essent, respectum habentibus. Nemo enim ita erat indoctus, aut Logicae speculationis rudis, ut differentiam specierum pro substantia loquendo usurparet: quemadmodum Thesalus iste, qui e gynaeceo exiliens, tantis ueris maledicit, ipse nec genus habens quod referat, nec educationem, nec eruditionem, qualem illorum quilibet: quorum alius Aristotelis, alius Platonis, alius Theophrasti, aut denique alterius cuiusquam eorum, qui in Logica contemplatione fuisse exercitati, familiaris fuit. Veluti igitur rogatus quispiam quot sint in uniuersum uocis elementa: si duo ea esse responderit, quippe aut uocalem omnino, aut consonantem esse quicquid uocis sit elementum, is uerum quidem dixerit: caeterum ad quaestionem non responderit. Ad eundem modum arbitror, si quis oium morborum numerum comprehendere studens, speciem quidem ullam morborum, ueluti phlegmonem, scirrhum, uel oedema, referre non curet, solas autem differentias memoret, siue clausum & fluidum, siue rarum & densum, siue durum & molle, siue tensum & laxum, uerum hic quoque dixerit: minime tamen ad quaestionem responderit. Primum namque in eo error est, quod non ois differentia generi addita, ad speciei constitutionem aliquid conducit: sed quae ex generis propria diuisione nascitur, quippe haec demum differentiae sunt, quae species constituunt: reliqua omnes alienae. Etenim animalis propriae differentiae sunt, mortale & immortale, rationale & irrationale, mansuetum & ferum, aliaque id genus. Molle uero ac durum, graue & leue, rarum & densum, magnum & paruum, aialis differentiae non sunt, sed substantiae. Itaque etiam si cum aiali, uel molle, uel durum, uel densum, uel rarum, uel magnum, uel paruum componas: ad speciem constituendam nihil sane plus contulerint. sin uel rationale & immortale, uel rationale & mortale aiali adieceris: efficiunt iam illic deus, hic homo. Ita uero & si rationali aiali duas illas differentias peculiare addideris, quae sunt gressile & bipes, sic quoque speciem quampiam effeceris: nepe hominem. Unde fieri non potest, ut ullius rei specificas differentias inueniat, qui eam definitione, siue substantiae ipsius oratione ad unquam non circumscripserit. Alius deinde error incidere solet istis, quibus parum exercitata ratio est, quod cum unam aliquam differentiarum oppositionem inuenerint, speciem aliquam propositi generis se putent inuenisse: ceu paulo ante de uocis elementis est dictum. Siquidem qui uocalem & consonantem dixit, nondum omnia humane uocis elementa dixit, sed duas tantum primas & generales differentias. Quod si uocales rursus in longas, breues, ancipitesque diducens: tum consonantes in semiuocales, & mutas: itemque tum longas, tum breues uocales bifariam, ancipites uero trifariam: sed & mutas primam in aspiratas, tenues, ac medias: dein rursus tripartito harum singulas: mox semiuocales propria (ne frustra multis morer) sectione secet: ita quatuor & viginti elementa uocis, quae Graeci utuntur, inueniat: quippe id tamen dixisse quod elementorum uocis quaedam uocales sint, quaedam consonantes, nondum omnium elementorum artificem, aut plane scientem auditorem reddidit: sed si quis ubi in longas, breues, & ancipites diduxerit, adhaeriat duas esse breues, nepe *e*, & *o*, duas praeterea longas *u*, & *u*, tres uero ancipites *a*, *i*, *u*, sic sane artificem auditorem de oibus uocabulis effecerit. itemque de consonis ad eundem modum. Itidem si quis tradere de morborum numero instituat, quot hi in uniuersum sint, non debet, arbitror, in prima statim differentia subsistere, sed diuisa ea procedere, donec ad aliquam infimarum specierum, & quae amplius in aliam distrahi non possit, perueniat. Id uero quod haud cuique sit promptum, sed ei duntaxat, qui in diuidendi methodo magnopere sit exercitatus, intelligere quisque poterit, primum si omnia legerit, quae de eo genere methodi in principio Philebi a Platone sunt prodita, dein si Sophistam etiam & Politicum legerit. Iam uero difficilior adhuc res uidebitur, si quis primum Aristotelis librum de partibus animalium legerit. Conatur enim in eo libro, omnes animalium differentias enumerare, at ubi multas dubitationes mouit, uix tandem suspecte ac timide pronuntiare quippiam audet. Et cum Aristoteles & Plato tantam tamque difficilem rem esse cense-

Galeni methodi medendi

fuerint genera in proprias differentias exacte diuidere, ac post hos Theophrastus, & alij philo- E
 sophi rationem absoluere tentauerint, utpote ne apud illos quidem satis adhuc constanter, homo
 audacissimus Thessalus absolute, citraque vllam rationem adhibitam pronuncians, credendum sibi
 censet duos in totum esse in victus ratione morbos, & eos quidem simplices, ac primos, & veluti
 elementares: nam tertium ab his ratione gignit, ex ambobus compositum. At si vlla methodo haec,
 sicut iactas, inuestigasti: cur hanc nobis non dixisti? Sed contra plane quod pro grauitate nominis,
 quod tibi arrogas homo temerarie, atque a methodo alienissime, rem pronunciaisti, qui ne principium
 quidem ipsum vniquam attigeris, a quo coepisse necesse sit eum, qui recte cuiuslibet rei species,
 & differentias peculiare sit inuenturus. De re enim qualibet, o puer, vnum principium optimum,
 nosse id oportet, de quo proposita quaestio est: aut prorsus est aberrandum, Plato quodam loco
 ait: non ad diuidendum modo quiduis, ab ipsa quaestione rei essentia nobis esse inchoandum cen-
 sens, sed etiam in omni disquirenda re eiusmodi semper principio vtendum. Ergo hic quoque (ar-
 bitror) par erat, vbi quid morbus sit, quid symptoma, & quid passio, diligenter prius dixisses, ac
 deinde qua conueniant, differantque ipsorum singula, definiuisses: sic demum tentare in proprias ea
 differentias diducere, secundum eam quam sapientiae professores tradiderunt methodum: aut
 siquam potior est ea, quae ab ijs prodita est, explorasses, hanc ipsam prius astruere, tum illud osten- F
 dere, ac Graecos docere, hunc qui in textrina sit altus, superasse Aristotelem, & Platonem in me-
 thodis logicis, humo afflixisse Theophrastum, & Stoicos in Dialectice, clarissime ostendisse oes
 eorum sectatores, ne primos quidem morbos, qui essent, vniquam nouisse. dico & Herophilum illum
 Dialecticum, & comdiscipulum eius Philotimum, & praepotorem eius Praxagoram, qui ab Aescu-
 lapii originem traxit, & qui cum his & ante hos fuerunt Erasistratum, Dioclem, Mnesitheum,
 Dieuchen, Philistionem, Plistonicum, ipsum denique Hippocratem. Porro, simplici verbo dicere
 oes in victu morbos esse duos, non methodo, non demonstratione, non ratione vlla probabili,
 non lenimento aliquo, non alia re prorsus orationi adhibita, praeterquam eiusmodi in veteres bla-
 sphemia, id facere imperantis hominis est, non docentis. Esto vero taceas quae Logica methodo
 insistent, haec inuenieris: at certe vnde saltem de veritate sermonis iudicasti, adhibitum aliquid
 oportuit. Nam inueniendi eius quod quaeritur, Logicae methodi facultatem praestant. At quae
 fidem ijs faciunt, quae recte sunt inuenta, duo sunt apud oes homines instrumenta, nempe ratio, &
 experientia. Quippe ad eum qui interrogauerit, Cur huic febricitanti frigidae bibendae potesta-
 tem feceris, duplex responsio est. Altera, quae ortum naturamque febris docet, ac de morborum
 temporibus disserit, tum ad eundem modum aquae frigidae naturam explanat. vbi haec proposuit, G
 conatur docere in hoc morbo, atque hoc tempore, aquam frigidam congruum remedium esse: Altera
 de nullius horum natura sollicita, ad experientiam confugit, nempe quod in tali morbo, atque tempo-
 re saepe frigidam profecisse vidit. Debebat igitur (opinor) & Thessalus vel experimentum, vel
 rationem assertioni suae probationem adhibuisse, non sicuti tyrannus imperare, ac sibi citra de-
 monstrationem credendum exigere. At quam (inquiunt) audire demonstrationem postulas?
 Ita enim contra nos interrogant eius sectatores: neque id iniuria, ut qui nec eodum vniquam peruenierint,
 ut notionem demonstrationis tenerent, cum nec Geometriam, nec Arithmetice, nec Dialectice-
 cen, nec Resolutoriam, nec denique Logicam vllam speculationem attigerint. Quocirca respon-
 dendum his ita est: Nimis sero, quod demonstratio sit, discere postulas: nec fieri potest, ut breui
 tempore speculatione, quae subtilitatem mentis desiderat, aequamini praesertim qui nec subtiles
 rationes audire sitis assueti, & pueri in diuturno errore versati. Sed istos mittamus, ut qui ne
 intelligere quidem, quae verae disciplinae sint, valeant, nedum ipsas discere, aut recte iudicare.

Quae sit vera methodus inueniende in unaquaque facultate veritatis, & quam ab ea

Thessalij, & plerique veterum medicorum aberrarint.

CAP. 4.

Nos vero vna cum ijs qui exercitati sunt, & demonstrationem intelligunt, & natura sunt fa- H
 gaces, (neque enim Thessalios asinos docere profiteamur) ad id quod propositum nobis ab initio
 est, accingamur: ac statim vna cum ipsa medendi methodo tradenda, etiam causas ipsas vnde errarint
 medicorum plurimi, qui tradere eam sunt conati, exponamus. quippe ad firmiorem veritatis fidem
 id quoque non parum conducere videtur. Ac primum quidem illud cauebimus, ne simul de ambo-
 bus tum methodo, quae ratione nititur, tum experientia, quae ratione non vtitur, agamus. Non enim
 de omni remedioum inuentione nunc loqui statuimus, sed tamen de ea quae haec methodo explorat: ita
 utique vt de Empirice ipsa & a nobis in alio opere est proditum, & ab ipsis Empiricis medicis, quos
 vocant, plurimum elaboratum. Atque vti nam Rationales oes medici propositum ita premerent, nec
 experientiam & rationem miscerent, atque in vnum confunderent: sed quam vtraque vim habeat,
 quantumque ad propositum artis finem conducatur, seorsum tractarent, atque perpendere. Ergo
 methodo quippiam inquirere inuenireque, ex aduerso opponitur ei quod est fortuito, temereque
 reperire. Est autem id cum via quadam, & ordine: ita vt in disquisitione aliquid primum sit, ali-
 quid secundum, & tertium, & quartum, atque ita de reliquis omnibus deinceps, quoad demum
 ad ipsum quod ab initio est propositum, sit peruentum. Ac Empirici quidem rationabiliter fa-
 tentur, nec inueniendi, nec docendi apud ipsos esse necessarium ordinem, nam nec arte vllara-
 tione ue

*ut va p. aph. com. p. cas
 p. l. g. cap. x. g. va in l.
 sang. miss. cap. 3.*

- A** tione ue experientiam nitii: immo vnus fortunę fauorem ad ea quę querit, inuenienda require-
re. Qui vero rationem, inuentionis suę auctorem statuerunt, ac ordinem, vnamq; viam, quę ad
finem ducat, proposuerunt, ijs fuerat quidem necessarium à primo aliquo auspicijs, de quo iter
omnes homines cõueniret, sic trāsire ad reliqua. Cæterum hanc rationem non sequitur pleraq;
medicorum pars, immo principia quoq; ipsa controuersa sumit, nec illa demonstratione confir-
mat, tum ad reliqua simili modo transit, legislatorum ritu sanciens verius, quàm demonstrans.
Quę omnia inde adeo his accidit, quod nihil prius de demõstratione sunt meditati: sed simul &
inquisitis insistit, & ad eorum fidem demõstratione vt iudēt: simile profecto quiddam ijs mo-
lientes, qui sphæram, aut cubum, aut conum, aut cylindrum, aliud ue id genus metiri aggrediuntur,
cum tñ omnis Geometricę ac Logisticę ratiois sint ignari, immo vero nec cubiti palmi ue,
aut pedis mēsuram preparatam habeant: ac deinde ijs qui vel demonstrationem ab ipsis exigūt,
vel tacere cõsent, irascuntur. Veluti enim in illo ridiculus erit is, qui rectanguli trigoni: cuius alter-
rum (exempli causa) latus circa rectum angulum quinque sit pedum, alterum duodecim, dicat
aream non esse triginta pedum, sed quadraginta, nec eius rei demonstrationem vllam afferat: ita
hic quoq; ridiculus est, qui quicquam affirmat, quod demonstrare nõ possit. Ergo sicuti in demõ-
stratione de triangulo (neq; enim recedendum nobis ab exemplo est, qui indoctos istos metho-
B stratione de triangulo (neq; enim recedendum nobis ab exemplo est, qui indoctos istos metho-
dicos à disputatiõne nostra iam abegimus) ipsum quod propositum est, ex duabus his propositio-
nibus colligebatur: vna quę spatium id quod lateribus pedum quinque & pedum duodecim con-
tinetur, sexagita pedum effici dicit: altera, quę triangulum dimidium eius esse spatij proponit, atq;
ostēdit. harum vtraq; rursus vt demõstrationis fidem reciperet, alijs propositiõibus egebat. mox
illa alijs, quoad peruentum ad primas esset. hæc vero nec ex alijs, nec per demonstrationem, sed
ex se fidē faciit: sic arbitrator & in ijs oibus q̄ in medicina demõstratur, ad primas & indemonstra-
biles propositiones, & quę ex se fidem faciant, omnia esse perducenda. Ac si omnes de meden-
di methodo sic dicere aliquid instituisent, prorsus sicuti inter Arithmeticos, Geometras, & Lo-
gisticos: ita inter ipsos quoq; cõuenisset: quippe apud quos discere ab ipso statim initio licet, quid
quoq; nomine, quo vsuri sunt, significetur: quas præterea propositiones indemonstrabiles (quę
axiomata vocāt) ad discipulationem sint sumpturi: veluti lineam esse longitudinem citra latitudi-
nem: superficiem, quę longitudinem latitudinemq; tantum habeat: & triangulum esse hoc, qua-
drangulum illud: ac reliqua ad eundem modum. Ab ijs vbi axiomata eiusmodi vsurpanda sibi ef-
se prædixerint, quod scilicet quę eidem sunt æqualia, inter se etiam esse æqualia: & si æqualibus
æqualia sint adiecta, tota sōre æqualia: postea demonstrare theoremata iam teniant, nihil extra
quę à principio præsumperunt, adijciantes. Plerique tamē medicorum, sicut ipse scis Hiero-
C charissime, interrogati vndenam principium inuentionis suę sumperint, tantum abest, vt in-
demonstrabilia principia, & quę omnibus hominibus in confesso sint, proferant, vt nec quod si-
bi ipsi consona respondeant, inueniāt: sed sursum ac deorsum Euripi more agatur, cõtraria quis-
que in progressu sermonis ijs quę ab initio statuerunt, afferentes. Siquidem sapientissimus iste
Thesalus, cum apparentes esse communitates dixisset, paulopost non solum non alium quen-
quam priorum medicorum vidisse eas asseuerat, sed nec ipsum, qui primus eas peperit, Themio-
sonem. Huius nãq; vnus esse mōstrosas illas communitates fatetur, ceu patris legitimos filios.
Post hos vero quisecuti sunt omnes, & inter se, & ab ipso Thesalo dissentiant, nec easdem com-
munitates tradētes, nec omnino inter se vel in vno cõcordantes. Id quod sæpenumero tibi, ipsis
etiam Methodicis presentibus, ostēdi: fortasseq; aliquando maius ocium nactus, de icõstãtia eor-
um scribam. At nũc tãtum saltem ad rem propositam sumi expedit, oportuisse eos præsertim se
cũ auctores exposuisse prius de qua re singula nomina dici vellēt, sicut Empirici faciunt, qui ap-
parere ea dicūt, quę sub sensum cadūt: nosci vero, quę memoria tenentur: apparere simul & no-
sci, quę & ante aliquando sub sensum venerunt, & nũc simili modo veniunt. Num igitur ita ipsi
D quoq; apparere communitates dicunt, ceu sensu cognitas: An & quę ratione cõprehendimus,
apparentia nominant: Empirici nanq; non admodum concedunt quicquam ex ijs, quę sola ra-
tione nosci videntur, apparens dici. Rursus veteres philosophi duplex esse genus apparentium
decernunt. Vnum, quod ipsi Empirici comprobāt, nempe eorum quę sensu aliquo noscuntur:
veluti albi, nigri, duri, mollis, calidi, frigidi, & similia. Alterum indemonstrabile, eorum nimi-
rum quę intelligentiæ primo occurru patent: veluti quę eidem sunt æqualia, ea etiam inter se ef-
se æqualia, & si æqualibus equalia addatur, tota etiam equalia fieri, & si ab æqualibus equalia de-
mas, quę restant etiam equalia fore. Huius esse generis aiunt, & q̄ nihil citra causam fiat, & quod
omnia ex ente quopiam, et q̄ ex eo quod omnino nõ sit, nihil fiat. simili modo, nihil corrumpi in
id quod ante nõ sit, item quod affirmare, vel negare de quoq; sit nec esse: aliaq; id genus non pau-
ca, de quibus in logicis tractatibus agitur, & ipse i commētarijs de demonstratione, quã potui,
dixi clarissime. De his inter eiusmodi principia, cuiusmodi logica nuncupamus, quidam Philoso-
phorum contendunt, atq; ambigunt. hi tamē hæc tenus saltem sunt modesti, q̄ omni demonstra-
tioni fidem suam abrogant, intelligentes (arbitror) tametsi id non dicāt, illud saltem se certo scire,
nihil omnino demõstrari posse, si logicis principijs fides nõ sit adhibita. At q̄ eoufq; rudes amē-
tesq;

Galenii methodi medendi

resque sunt, ut ne id quidem intelligere queant, hi demonstrare quidem conantur, ceterum quæ, E
 qualia ue { & quot } demonstrationis principia sint, nec noscere, nec querere volunt, nec alium
 docentem audire sustinent: sed absolute pronunciant, & verba loquuntur, quæ nec quid signifi-
 cent, ipsi clare explicare valeant. Merito igitur eorum æmulis centum voluminum opera scribū-
 tur, partim inuestigantibus de quo quodque dici nomē Theſſalus voluerit, partim nihil tale inue-
 nientibus, cui omnia ab eo particulatim dicta consentiant. Nam quæ demum apparentes illæ cō-
 munitates sint, aut quo modo apparentes, dicere non possunt, ne si iterum atque iterum totidem li-
 bros scripserint, quippe quod apparet, aut sub sensum omnino cadat oportet, aut sub intelligen-
 tiam, vno semel occurſu vtrunq; sine vlla demonstrationis ope, quod vero intellectu se vno oc-
 cursu non exhibet, protinus id controuersum est, ac demonstratione eget, nec artem vllam à tali
 principio incepisse conuenit. Hæc si in logicis methodis exercuissent, & ipsi ea intelligerent, &
 tempus nostrum frustra non conterent. Nunc quoniam in exercitati rudesque, per amentiam au-
 dent demonstratione uti prius, quam quid ea sit didicerint, necesse est cum similibus sui, omnes
 aberrant, prorsusque nugent: ac eos qui rectæ demonstrant, minime intelligant, sed tempus inani-
 ter consumant. Ergo cum his nequaquam ut cum rationalibus animalibus vel disputandum ami-
 plius est, vel isdem impense contradicendum prius, quam didicisse, quænam res demonstratio sit, F
 velint: & quatenus exercitatum esse oportet, quæ ea probe sit vsurus.

De descriptione nominis morbi, ac de methodo nominum recte imponendorum.

CAP. 5.

Tecum vero omnem deinceps sermonem conferam, ipsis vsus methodis, quas in cōmenta-
 rijs de demonstratione tradidi. Quippe non solum principia omnis demonstrationis esse
 ea que tum sensui, tum intelligentiæ manifeste se exhibent, sed etiam in omni re quærenda nomē
 ipsum assumi in disputationem oportere, in illis docuimus. Nunc neutrum præcipere statui, nec
 quemadmodum inuenire, nec quemadmodum demonstrare conueniunt: sed ijs qui iam didicerunt,
 & exercitati sunt, simul aliquem laboris opportunum fructum reddere, inuēta nimirum non te-
 nuire, quam nūc istituimus: simul si qui sunt, quibus artium maxima cordi est, quæ circa animum
 hominis versatur, ipsos quoque in minoribus prius exercitare conuenit. Quippe id tenaciter ser-
 uare in omni methodo oportet, ut in ea te multis sæpe leuioribus problematis prius exerceas, quæ
 maioribus manum admoveas. Hoc igitur nobis veræ disciplinæ principium esto, quod utique sta-
 tim inter initia facturi fueramus, tum artem ipsi inquirentes, tum alijs præeuntes, qui adhuc per-
 uerſi non essent. Quoniam omnis morbi curationem inuenire propositum est, necesse est mor-
 borum numerum prius sciri. At quomodo fieri nequit, ut aut differentias generis vllius, aut species in-
 uenias, ipso quod diuiditur non planè explorato, oportet profectio nunc etiā quid morbus sit, nar-
 remus, quò sic diuisionem eius rite adæquemus. Quæ igitur ratione id methodo inueniamus? Qua-
 nam alia nisi ea quam in libris de demonstratione præcepimus: Nempe ut de notione ipsa prius
 conueniat, cum sine hac, propositæ rei substantiam inuenire non liceat. Ipsam vero notionem, quæ
 omnibus in confesso sit, sumendam diximus, ut quæ alijs principium iure non dicatur. Quæ igitur
 est de ægrotando omnibus hominibus cōfessa notio? Et de qua maxime subiecta re verbum
 hoc ægrotare enunciant? Nunquid vbi citra offensam, omnium corporis partiū actiōnes obeunt,
 & valere se tunc dicunt, & minime medicis egere putant: vbi vero naturalium corporis actionum
 senserint quāpiam vel male geri, vel prorsus non geri, & ægrotare se illa parte corporis existimant,
 cuius actionem læsam videt, & medicum de remedio consulunt. Ego sanè omnes homines ita vi-
 deo tum morbi, tum sanitatis, nomē vsurpare. Quinetiam eam, quam dixi, notionem, omnes ob-
 seruant, non in his modo nominibus, sed etiam nihilo minus in omnibus, quæ cum his coniuga-
 ta sunt, tum nominibus, tum verbis. Quippe cum & valere illum existimēt, cui nullius partis actio
 sit vitata: & ægrotare, cui sit vitata: & valentem eum nominent, cuius omnes corporis partes
 actiones suas secundum naturam adant: & ægrotatem, cui male affecta pars aliqua sit. Nec quic-
 quam omnino Græcorum aut alijs nominibus utitur, aut de alia re enūciat iam dictorum nomi-
 num quoduis, id quod diffuse in medicinalium nominum interpretatione ostendimus. Atque
 hoc saltem mihi per omnem disceptationem memoria teneri maxime velim, nominum quidem
 interpretationem ex Græcorum me consuetudine facturum (sicut in commentarijs de demon-
 stratione dixi) ipsius autem rerum essentia tum inuentionem, tum inquisitionem, tum demon-
 strationem, non ex ijs, quæ multitudini videtur: immo ex summationibus scientificis, quæ lemmata
 græce vocant, de quorum inueniendi ratione in illis est proditum. Ergo accepto eo quod omnes
 confitentur principio, nempe illud in medendi methodo propositum esse, ut ægrotata corpora in
 sanitatem vindices, id vero est, ut naturales partium actiones, si quæ vitatae sint, corrigas, iam quæ
 deinceps est, inquiremus, quot numero in totum res sint, quæ loco inter se sibi sunt propinquæ:
 nec ubi aliqua procedente sermone, vel pro morbis accipiamus, cum sint his similia: vel ut sanitatē,
 cum ad huius naturam propè accedat. Proponamus autē claritatis causa particulas aliquas, in qui-
 bus cōfirmetur quod dicimus, ac primum quidem ante cæteras oculum. De hoc igitur omnibus
 hominibus non medicis modo, sed etiam alijs quibuslibet conuenit, eius opus eē, ut videat. Seu ve-
 ro opus, seu actionem inter loquendum dicam, in præsentia saltem non refert. Adeundem mo-
 dum,

*Ita ut p. morbi. diff. cap.
2. a. prin.*

A dum, nec si quis aspiciere, oculorum esse opus dixerit: nec si quis aspectum, aut visum, aut visionem, aut quomodo cumque aliter nominet, quicquam refert, quando etiam si quis sollemnissimum committens nominet, ad rei ipsius scientiam nihil id afferat incommodi, modo de qua re nomen pronunciet, clare explicet. In hoc enim præcipua doctrine vis est. Nominetur igitur oculus pars corporis, neque hic referat partem, ne, an particulam quis dixerit. Quicquid enim totum complet, atque integrat: id totius videlicet corporis quod complet, particula, siue pars nominatur. Est enim pars ex ijs, quæ ad aliquid dicuntur, quippe pars totius, integrique pars dicitur: æque profecto, ut totum & integrum per relationem ad partes & particulas proprias nominatur. Estque sicuti dextrum ad sinistrum, & sinistrum ad dextrum: ita & totum ad partem, & pars se habens ad totum. Ergo si quis hac seruata notione, malit partem dicere quam particulam, aut si quis contra, particulam potius quam partem: is mihi ad rem inuentionem impedimento non sit, cæterum imperitum se lingue latinæ prodit. Quemadmodum certe si quis integrum à toto secernat, is quoque lingue latinæ est ignarus. Dicitum vero alibi (ut scis) diffuse de nominum usu est. Ac nunc quantum satis ad rem sit propositam adijciam, illud duntaxat indicans, non oportere nominibus seduci, nec qui in ijs dissentiunt, hos statim in rebus quoque ipsi dissentire putare. In quo genere omnes (ut vno verbo dicam) non medicos modo nostræ tempestatis, sed et philosophorum plerisque parum exercitatos vides: ut quorum paucissimi nominum diuersitatem à rerum diuersitate distinguere norint. Verum huius quoque rei methodum in Logicis speculationibus tradidimus. cuius opportunitas si quando aliàs, utique nunc quoque ad visum venit. Quænam igitur fuit ea methodus? Nempe ut à rerum incipiã differentia, non autem nominum, tum ostendas quatuor, exempli gratia, esse res quæ in vicino sunt positæ. post deinde, ut demonstratione confirmes neque plura esse, neque pauciora quæ in proposita disceptatione contineantur. postremo ut accommodato rerum cuique suo nomine sic reliquum sermonem absoluas, nec mutans dehinc, nec transferens nomē vllum: sed cui rei ipse ab initio imposueris, de eadem perpetuo vsurpans. Quippe ita & dilucida doctrina efficitur, atque à cauillationibus, quas homonymia parit, libera. & quod frustra est additum, facile deprehenditur. & quod deficit, cito inuenitur. & quæ consonant dissonantque, maxime in eius modi explanationibus, exacte discernuntur.

Pars que sit.

* legitur vtroque bigre græce.

* dicitur vtr.

Vit. 7. cap. 8.

Quidnam actio & passio exemplo visus, & oculi: quid latio, & alteratio, pars, & instrumentum.

CAP. 6.

Ergo illud repetamus denuo. Visus, oculorum actio est: locutio, lingue: incessus, crurum. Ipsa rursus actio, motus est actiuus. In horum ipsorum motus, prioris habitus est imutatio: Actiuus, qui à se edit: Passiuus, qui ab alio quopiam extrinsecus posito excitat. veluti volatio, actio est aialis volatilis: & incessus, aialis gressilis. quod autem ab alio sic agitur, ut locum mutet: id utique non agit, sed patitur. Egrediamur, qui ex Pireo Sunit comæauit. quippe motus actiue est, id est ex se ipso, & propria natura. contra, passus est, qui ex Pireo Sunit nauigauit: utpote qui nauis vectus est. At quoniam motum prioris esse habitus mutationem diximus: ea vero immutatio dupliciter fit, nempe aut in qualitate, aut loco: utique mutatio, quæ in loco agitur, latio dicitur: quæ in qualitate, alteratio. ita videlicet ut latio sit imutatio, vel demutatio, vel mutatio prioris loci (de industria enim multis sum usus nobis, maxime, si insinuare studens, quod licet vnius rei multas definitiones efficere, quæ vocabus tamen, non et notionibus differant) alteratio vero, vel mutatio in qualitate, vel demutatio eius quæ prius fuit qualitatis, vel imutatio in qualitate, vel transmutatio qualitatis, vel quomodocumque aliter auditori quod dicitur, clarum fore speraueris. quippe huc tibi varietas interpretationis sit utilis. Ergo visio (nā redeundum ad oculum est) actio partis est: oculus vero ipse aialis est particula, nā particulam, an partem dicas (ut prædiximus) nihil refert. Instrumentum vero appello aialis partem, quæ præ se habet edere actionem possit: veluti oculus visionem, & lingua loquelam, & crura itionem. Ad eundem modum & arteria, & vena, & neruus, tum infra, tum partes aialis sunt. Pro hoc namque nominum vsu non à nobis modo, sed etiam veteribus definito, oculus quidem & pars animalis, & particula, & instrumentum vocabitur: cornea vero tunica, particula quidem & pars, non autem instrumentum. Simili modo & quæ rhagoædes, & quæ arachnoædes, & quæ amphiblestroædes græce dicuntur, quippe quarum lingule primum quidem ac maxime oculi particulae sunt. & quia is est faciei pars est, itidem & illæ faciei sunt partes, sed secunda quadam ratione. ita vero & totius corporis partes sunt propterea quod facies ipsa totius corporis est particula. Homocomeres vero, id est similis pars, est, sicut ipsum clare indicat nomen, quæ vndique in similes diuidit particulas: veluti in oculo vitreus humor, & crystallinus, & tunicarum propria cuiusque substantia. Porro hæc latius indicata sunt in dissertationum cometarijs. Hic vero ea tamen dixisse sat est, quorum ad id quod istat, meminisse est opus. Est autem opus ostendere in singulis particulis plura inesse, quæ inter se dissident: nec tamen à medicis sint percepta. hoc autem utile esse prædiximus ad nomina à nobis recte vtenda, utique cuius causa nunc id tractandum suscepimus. Indicabitur autem & ad ipsam nobis propositam methodum maxime necessarium. Est enim instrumentum oculi, actio vero visio: vna ex particulis eius similis, ac primum visionis instrumentum, crystallinus humor: sicuti in libris, ubi de ijs egimus, monstratum est, id namque est quod alterari debet ab aliquo extrinsecus occurrentium colorum, ut animal

Vit. 2. p. 4. na. facult. cap. 2. ca. p. 4. lo. aff. cap. 2. & symph. di. cap. 2. ca. p. 2. in l. 1. & meth. di. cap. 2.

id. om. 7. lib. 2. cap. 3. A. Vit. 2. Arist. 5. phy. 19. p. 4. q. 2. ca. 2. 23.

Instrumentum quid

ca. 2. & 4. na. 19. ca. 16. cap. 2. 8. Vit. 2. Arist. 5. p. 4. hist. animal. 2. 23.

ca. 7. lib. 2. cap. 6. 6. ca. 2. & ca. 2. symph. cap. 2. ca. 2. & 4. na. 19. cap. 6.

ad rationem

ad rationem

oculal

mal

Galenī methodi medendi

mal videat, alterari vero nō potuit, nisi purum omnino perspicuumq; esset. At purum ita perlu-
cidūq; esse non posset, sine eo, quod nunc obtinet, temperamento. Quippe ostensum est vnam-
quāq; rerum talē esse, qualis est pp calidi, frigidi, humidi, & siccī temperamentum. Ideoq; siquid
horum magnopere immutatū sit, aut planē non videbit, aut male videbit aīal. Verum hoc nobis
parum adhuc constat, modo artem querere orsis, nec oportet aliquid ex ijs, quæ post sunt in qui-
rēda, velut scitum præsumere, nec ipse huius gratia, eorū quæ de crystallino alibi demonstravi, mē-
tionem feci, sed claritatis causa eorum quæ nunc sunt dicenda. Vidētes, n. oculum probe munus-
sum obire, ac rursus nequaquā videre, atq; illud sanitatem eius, hoc morbū, vel vitium, vel
quid libet vocātes, (nihil ad rē ppositā refert) quærimus deinceps, q̄ demum sit eius noxæ causa.

*Aduersus Theſſalum, Iulianum, Olympicum & reliquos methodicos, de sanitate
ac morbi definitione.*

CAP. 7.

VNde, in quæies, ad hoc moti: Certe ex indemonstrabili axiomate, de quo tñ inter oēs conue-
nit, propterea q̄ intelligentiæ evidens est. Quod ergo est id axiomat? Nihil absq; causa fie-
ri, quippe hoc non cōcesso, non datur aut lesæ visionis, aut prorsus amissæ causam requirere. Sed
qm̄ id ex ijs est, quæ intelligentiæ sunt manifesta: præsumentes iam aliquam subesse lesionis cau-
sam, ad eius inquisitionē venimus. Ergo hanc causam seu affectū aliquē corporis, seu corpus cer-
to modo affectum appellare velis, nihil sanē ad rem propositam interest. Illud oīno fateberis, aut
morbū ipsum hanc esse: aut, si quidē morbus est ipsa actionis lesio, affectum q̄ huic officit, mor-
bi causam esse. Existitq; hoc loco rursus de noie controuersia, ipsum ne oculorum affectū, à quo
visus leditur, morbū voce mus: an ipsum actionis vitium. Verum siue quis actionem vitiatā mor-
bū dici velit, utiq; multo prius statuatur necesse est sanitatē esse naturaliter se habētē actionem,
siue affectum, qui actioni incōmodat, multo quoq; ante qui fm naturam est, siue hunc affectum,
siue constitutionem dici velit, sanitatis vocabulo appellet. Quippe cōmittere, vt cum in actioni-
bus posueris sanitatē: in affectibus existimes statuendū morbū: aut cōtra, cū in partū cōstitutioe
sanitatē, in actionis vitio morbū: tū reliqs methodicis, tum vero principe huius insanię Theſſalo
digna sententia est. Etenim oēs ferē qui sunt indocti huius insanięq; dogmatis sectatores, sanitatē
esse naturalitū actionū firmitatē ac robur aiūt: morbū vero nequaquā actionis lesionē & ifirmita-
tem, sed alij corporis quendā affectū, alij corpus certo modo affectū. Qua quenam, obsecro, ma-
ior dementia sit? Hoc, n. vel quiuis deprehendat, non oportere in altero sanitatē, in altero mor-
bū, sed in eodē oīno genere ambo constitui. Si quidē contraria sunt, quæ in eodem genere plu-
rimum inter se dissident: veluti cādidū, & nigrum. etenim vnum est horum genus, color. Ideoq;
si contraria inter se sunt, sanitas, & morbus: in quocunq; genere eorum, quæ naturaliter se habēt,
statuetur sanitas: in eodē, cum præter naturā se habet, ponetur morbus. Quare si sanitas actio est,
quæ fm naturam se habet: oīno morbus præter naturam actio fuerit. Sin aut affectio quæpiam,
aut constitutio naturaliter se habens, sanitas est: & morbus affectio, cōstitutio ue præter naturā
necessario fuerit. Ac Theſſalus quidē finire morbum ne aggressus quidem vsquā est, qn potius
hariolandum nobis reliquit, de qua re vocabulum id enunciet. Quod enim nihil interesse cen-
seat inter morbum & pathos, iam tibi ex ipsius hominis cōmentarijs ostendimus, in quibus trās-
latitē ambo ponit, trāsferitq; vtrunq; in alterius locum, ceu nihil intersit, hoc, an illo modo loqua-
ris. Eius vero sectatores vniuersi sursum deorsumq; aguntur, ratiocinantes, ac se tegentes, oīaq;
facientes, vt vel obscure loquantur, vel omnino nihil, vt Theſſalus ipse, atq; ante hunc Themiso,
qui fundamētum illis huius insanię iecit. Quod si tibi ea quæ Proclus, & Rheginus, & Antipater,
ad hæc quæ Eudemus, Mnasæus, Philo, & Dionysius in hoc genere prodiderunt, dicere velim:
vtiq; à proposita tractatione, quæ & scientifica est, & ipsum quod vtile sit docere conatur, impru-
dens excidam. Verum de horum dissidentia licebit aliquando, fortasse etiam in sequentibus, mē-
tionem facere: vnaq; cum his Menemachi, qui oēs eorum res astutius turbauit, atq; confudit: &
& nos conuenimus, vt viua videlicet hoīs voce meras nugas cōdiscerem, sed nec is explicare po-
tuit quid sit morbus pathos ue esset. Cuius rei vel maximū signum est q̄ cum viginti plus anni iā
sint, ex quo illum Alexandriæ cōuenimus: scripseritq; iterum atq; iterum institutiones: (nam has
assidue trāsponit, transformatq; nunq; ijs, quas scripsit, contentus) nusquam tñ earum est ausus
quid morbus sit prodere, tamen si certe adeo ea quæ nihil ad rem pertinet, in ijs agit, vt etiam il-
lud inquirat, Sit ne pictura medicis ex vsu, & tamen tam multa taliaq; cum scribat, nec dissimula-
re queat, (sicut nec Menemachus) quin methodicæ sectæ absurditatem clare norit, ne in hodiernum
quidem diem in institutionibus suis vsquam scripsit, quid morbum pathos ue nominet. Mi-
hi certe ipsum interroganti, adeo multa obscuraq; respondit, vt nihil eorum quæ dixit, planē in-
telligerem, cogererq; illud tantum homini dicere, quod mihi desciscere ab Olympico videretur,
quanquam is auus doctrinæ ipsius fuerat. Nam Iulianus hic Apollonidæ Cyprij, ille Olympico
discipulus fuerat. Ergo Olympicus (vt dixi) sanitatem morbūq; finire ausus, illam esse af-
fectum dixit, qui absentia sit morbi. Rursus morbū mutationem à naturali in id quod præ-
ter naturam sit, stabilem, Quorum sanē vtriq; permulta insunt à ratione aliena, quæ & tunc Iu-
liano

*causam actionis
lesio*

ut est et diff. morb. cap. 7.

† pathos &
morbus

* pathosq;
* pathos

- A** liano exposui, & nunc summam dicā. Quod enim (inquā) confusionē facit, id est quod Olympicus non illud tū absolute dicit, sanitatē affectum esse positum extra morbum: sed tū illud definitioni adijcit, quem affectum definimus naturalium actionum constantiam, & firmitudinē. haud enim conijcere valeo, in sola ne actionum constantia, an in corporis affectu, an in amobus sanitatem statuat, sed forte, ut utiq; cum reliquis methodicis assolet, cōfuse alieneq; abuti Græcorum vocabulis, ita nunc quoq; affectum non ad corpus, sed ad actiones refert: ut nimirum ad hunc modum definitionē intelligas, Sanitas affectio est actionis in absentia morbi. Porro iustum (arbitror) fuerat, alterum duorum definitioni adiecisse, aut actionum, aut corporis: ut videlicet aut ita se haberet finitio, Sanitas est affectus actionum in absentia morbi: aut certe talis, Sanitas est affectio corporis in absentia morbi. Quinetiā si ambo iungere voluisset, ita quoq; licuisset, ut dilucide, sic breuiter dicere, Sanitas est affectio tū actionum, tum corporis in absentia morbi. Quid aut cum subiicit: Quē affectum definimus constantiam, ac robur actionum naturā suam tuentium: vtrum ne pars hæc putanda est eius quod prædictū est, iungēdaq; tota definitio est ad hunc modū: Sanitas est affectus corporis in absentia morbi, & constantia actionum, quæ fm naturam se habent, ac robur. an ista ipsa per se ipsam perfecta definitio est, ac quid sanitas sit docēs, prout sanē nōnullis methodicorum placuit, qui sanitatē esse dixerunt constantiam fm naturam se habētium actionum.
- B** Verū si hæc absoluta est, haud scio quid doceat ea quæ ante dicta est, quæ affectum esse sanitatem præcipit. Quippe illud quod dixit in absentia morbi, eiusmodi planē est, quod vel puer rideat: cū si ita definire permittet, manifestū sit & morbum fore affectū corporis in absentia sanitatis. ita videlicet, ut vtracq; definitio, non quid sit id quod quæritur, sed quid non sit, doceat. Sed mittamus (inquam) si placet & hæc, cum sint ad rem nō admodum necessaria. Illud certe præterire dissimulareq; non licet, quod in sanitatis explicatione oīa actionibus tribuātur, vel solis, vel et confundendo inuoluēdoq; ac obscure quodā modo miscendo ipsum affectionis vocabulum, quēadmodum fecit Olympicus: in ipsius vero morbi definitionē, nulla sit actionum mentio. nā illud dicere satis habuit, morbum esse mutationē corporis à naturali statu ad eū, qui præter naturā sit, constantē & stabilē. At debuerat, inquā, aut in actionibus, aut in affectibus vtrūq; cōstituere. Quid vero mihi responderit, & sæpe tibi ita mi Hiero narraui, & nūc repetere non erit alienum. Nihil (inquit) miri est in actionum quidē constantia cū robore sanitatē poni: in affectu aut corporis præter naturam: morbum. Neq; enim cōtraria sunt, ut tu reris, inquit. Est. n. eorū aliquid medium, quod nec sanitas sit, nec morbus. Quo ego sermone audito, abij stupefactus simul ac dolens, fatēdum enim est quod accidit. Antea enim neminē vnquā eorum, qui in ea opinione prorsus sunt stupidi, cōuenere ram: tum aut primū conueniēs merito obstupui: nō quod is solus adeo sine sensu esset, sed quod multo se etiam agrestiores tot haberet discipulos, qui cum statim in initio doctrinæ suæ methodicos ita errare viderent, tū a se facta non desciscerent: aut si oīno non viderēt, prorsus essent attoniti. Nam quid, quæso, ad rem, morbum sanitati non esse cōtrariū, propterea quod aliquid eorum sit medium? Pater. n. hac scilicet ratione non fore album nigro contrarium, ppter ea quod eorum sint meda, flavum, & fuscum, & rubrū, & pallidū, & reliquorum colorū singuli: nec calidū frigidū, quippe horum quoq; sunt media, tepidum, & tēperatum. Ac sapientes istos methodicos, cum nec leui, nec spernendo lapsu sic sint inter initia statim lapsi: speremus ne veritatē vllam eorum, quæ sequantē, posse intelligere: minime pfecto. qppe q̄ in arte medica spectant, oīa ex his pēdere docebimus. idq; merito. si qdē in ijs artibus, quæ methodo aliqua tradūtur, earū constituēdarū principium, & finis ipsius notio. Ac in huius qdē notitia, alijs quoq; p multis variē est erratū: alijs medicinæ finē esse affirmātibus, ut plurimū sanare: alijs ea facere, quæ sint ad sanitatē conducibilia: alijs morborum causas adimere: alijs p se quencq; oīa peragere: alijs prout cuiq; succurrit. ac de his definire seorsum cōueniet. Nemo tū adeo fuit stupidus, ut in alio genere poneret sanitatē, in alio morbū: sed vel actionibus naturaliter se habentibus tribuit, vel partium constitutionibus, quos aliqui affectus vocant. Siue autem in actionibus naturaliter editis sit sanitas, in ijs quæ pter naturam sunt, erit morbus: siue in constitutionibus naturaliter se habentibus, in ijsdem præter naturam se habentibus erit morbus: siue in affectibus, in his ipsis erit & inualetudo. Neq; enim profunda vlla speculatione ad hoc est opus: tū sufficit non esse peruersum. Nam quis, obsecro, dubitet, si videre sanitas sit, morbum esse vel cæcutire, vel omnino non videre? Quis non intellegit, si audire sanitas sit, esse morbum vel agre audire, vel prorsus non audire? Pari modo si concoquere, bona valetudo est: male cōcoquere, vel planē nō cōcoquere, inualetudo est. Et si suo aliquē arbitrio moueri sanitas est, vtiq; morbus fuerit & cōuulsio, & palpitatio, quæ palmō vocāt, & neruorum resolutio, & tremor: & deniq; quicqd volūtariū motū vel penitus destruit, vel et certo mō ipedit. Ad hæc si naturaliter sentire sanitatis opus sit: insensibilitas: & difficilis sensus, & stupor, & dolor, egritudines erūt. Rursus, si ordinate respirare sanitas ē: vtiq; spirādi defectus, vel difficultas, morbus ē.
- A**t qui si hi morbi sunt, dubium nō est particularū affectus, ex quibus hæc edunt, morborū esse causas: nec oportere aut phlegmonē, aut scirrū, aut erysipelas, aut abscessum, aut vlcus, aut cedema morbos dicere. Quod si hæc egritudines sunt, manifestū ē nullū illorū eē morbū. Quippe duo rerū genera sunt nusquam inter se similia, sed omnifariam dissidentia, & tota natura differētū, alterum

pathus
pathos

Galenii methodi medendi

alterum horum generum corpus vocant, alterum actionem. Ergo oculus, & lingua, & auris, & crus, atque id genus singula, corpora sunt certo modo affecta, visus, auditus, sermo, incessus, actiones prædictorum sunt corporum. Si itaque in certo quodam corporum habitu ægritudo constituit, certe in certo quodam actionum habitu non statuetur. Quoniam si in hoc morbus consistat, planum rursus est in corporum affectu non esse. Verum quod affectus ipse causa sit, actio vero id quod ab affectu corporis efficitur, id vero est quod omnium maxime & fatendum medico sit, & tenendum. A deo quisquis hoc ignorat, is in re labitur, quæ planè est ex necessarijs. At qui vel actionis læsionem vel corporis affectum, morbum, vel quoquo nomine, appellat: quatenus parum conuenienter nominat, potest tamen de rebus ipsis rectam habere sententiam. Contingit autem non ex nominum, sed rerum recta opinione, recta morborum curatio. Iam hoc ipsum multos medicorum ignorantes inuenias, putantesque in rebus dissidere eos, qui corporum affectus morbos esse censent, ab ijs qui in actionis vitio eosdem constituunt. Atque horum omnium errorum (quod & sæpe iam dictum est, & post dicitur) vnica causa est, quod qui inuenire quiduis logice sunt aggressi, non fuere in logica methodo exercitati: sed simul veluti ratione cogitationeque exercitati fuissent, ab experientia desierunt: simul, cum in illis in exercitati fuissent, magnopere sunt lapsi. siquidem millies eos de nominibus tanquam de rebus litigantes inuenio. Rursum ubi rem quamquam maximam ignorarint, nomen se ignorare putantes, veluti in eo quod nunc est propositum, discernere nequeunt corporis quidem statum causæ rationem sustinere, actionem eius quod ab eo perficitur: sed nec quod sanatur, id esse corporis affectum, quippe comitatur necessario hunc naturaliter se habentem naturalis actio. Contra, si à natura recesserit, actio statim præter naturam se habeat, necesse est. Porro in hoc totum vertitur, estque hoc principium, ac veluti primum quoddam elementum omnis methodi, quæ de medendo instituitur. Cæterum an hoc ipsum appellare morbum oporteat, an actionis vitium, id est de nomine dubitare. Dicemus autem aliquid & de nominum vsu, sicut in alijs prius factimus. Verum nunc de ipsis nondum distinguo, quod videlicet hoc ipsum, rerum fide magis comprobem, ostendendum quodnam sit huius de medendo methodi principium & radix. In quo cum alij multi ex ijs qui rationales se dogmaticosque appellant, tum vero probi isti methodici sunt falsi, atque illud quidem ijs qui prudentes sunt, iam quodam modo apparet nihil esse aliud quod à medicis curetur, quam corporum affectum, veluti proximo libro monstrabitur.

De causarum, affectuum, actionum, ac symptomatum generibus, ex quibus uniuersa dignoscendorum ac curandorum morborum methodus pendet.

CAP. 8.

Nunc illud nobis propositum erat, ut ignorantiam eorum corrigeremus, qui quot in uniuersum res sint, quæ in præsentis disputatione proximè inter se habeantur, ignorant. Videtur enim vnum harum genus esse ipsorum corporum, alterum actionum. Ac corporum quidem genus præcedere actiones, easque gignere: has vero sequi, idque, si corpora naturaliter se habeant, inculpabiles ac naturales: sin præter naturam sint affecta, aut nullas prorsus, aut omnino certe impeditas. Tertium præter hæc genus est causarum, quæ hos affectus creant, nam quam rationem habet affectus ad actionem, hæc alterum quippiam ad ipsum affectum omnino habeat oportet, illo duntaxat euarians, quod affectus cum actione vnà consistit; nec potest vsquam aut proba actio esse sine corporis naturali affectu: aut vitiosa, nisi cum corpus sit vitio affectum. Eius autem affectus qui actionem impedit, causæ possunt quidem non etiam esse: possunt autem & adhuc nunc manere. Ergo diuersæ omnino ab affectibus causæ sunt. Ac tertium hoc iam inuentum genus diuersum est, & ab actione, & eo qui hanc gignit affectu. Ab hoc quartum aliud genus est affectus corporum, qui cum corporibus & naturalibus, & præter naturam se habentibus insunt, actioni nec commodant, nec incommodant, sicut, exempli causa, color corporis ex diuturna in Sole mora niger ex candido factus. aut contra, ubi versatus in umbra quis sit, ex nigro candidus; aut ruber lotis: aut pallidus expauesactis. Quippe hæc nec actiones sunt, nec corporis affectus, qui sint actionis causæ: multoque minus ipsæ causæ, quæ affectus, qui præter naturam sunt, creant, sed sunt symptomata, quæ diuersas corporum alterationes necessario sequuntur, siue hæc secundum naturam, siue præter naturam se habeant. Ergo cum quatuor definita genera iam sint, ex quibus vel noscendis, vel non noscendis, probe secusue incipiendam esse medendi artem monstrabimus, liceat de cetero cuiuis, prout volet, ijs nomina imponere, veluti affectum corporum præter naturam se habentem, cum actionem aliquam vitiat, morbum, si placet, appellato: Ipsum vero functionis vitium, in signo quoddam morbi symptoma. Quæ alia ratione accidunt, ceu colores: ea quoque, si volet, appellato symptomata. ceterum ea distinguat à functionum vitio, & si illa insignia, morbi symptomata vocet, hæc familiaria propriaque nominet. Quædam etiam præter hæc, si volet, nec familiaria, nec propria, sed forte quadam incidentia. Quartum vero ab ijs genus statuio, quod sit insalubrium, siue (vt ita dicam) morbificarum causarum. Atque harum quæ quidem in ipso animalis corpore consistunt, internas nominet: quæ extrinsecus, externas. nisi malit (vt nunc vulgus medicorum insueuit) illas anteceden-tes, has primitiuas vocare. Positis autem pro arbitrio vel hoc vel alio modo nominibus, dum modo clare, & ex vsu legentium, nec mutet postea, nec transponat eorum vsum: sed perpetuo per omnem disputationem obseruet, quod & quæ dicat facile intelligamus, & refutationes redargutionesque

*lib. 2. de morb. caus. cap. 2.
in fine. ex f. & son. inu.
cap. 2. E.*

* προνομιε
* προκαταρ
* χριστα

A tionesq; omnes ad aliquid clarum distinctumq; referamus. Qualiter, inquis, & ad quem modum? (nam id ipsum quoq; indicandum adhuc arbitror propter stupidos istos methodicos) nepe esto dicat aliquis; phlegmonem affectum esse prater naturam: ipsam vero laesam phlegmone laborantis particulae functionem morbi insigne symptoma, veluti pedum quidem laesum in gressum, oculorum visum, aurium auditum: ruborem autem, tensionem, & renixum, & tumorem qui prater naturam sit, ac phlegmonis succedat, diuersum quoddam genus siue symptomatum, siue accidentium, siue quo alio nomine appellare malit: illud modo sciat, clareq; definiat, non esse idem genus cum vitio actionis, rursus sanguinis redundantiam (si forte haec fuit) internam phlegmones causam: externam vero & quae hanc praecessit, ciborum abundantiam. Ergo sicuti ipse ex epila sermonis habendi clara posui, & quatuor genera distinxit, ac notiones eorum dixi: ita & Thessalo arbitror faciendum fuit, praesertim post tot & tantos viros, quos se vicisse praeceperat, nouam sententiam condituro. Nunc vero nec ipse apertum quicquam attulit, nec sectatorum eius quisquam.

at, causas

Refelluntur quae Olympicus ac Thessalus, de ea, quae est inter pathos & symptoma, differentiâ prodiderunt.

CAP. 9.

Olympicus enim cum ausus sit definire quid pathos sit, non eius, sed symptomatis retulit notionem. In summa igitur nec quid pathos sit, nec quatenus a morbo differat, intelligitur. Verum hoc nos in sequentibus docebimus. simul, n. omnia dici non possunt. Verum concessio ijs idem esse morbum ac pathos, inspicimus ea quae dicit Olympicus. Pathos (inquit) est conuersio corporis a naturali habitu in eum qui prater naturam est, permanens. Post paululum progressus ait, Sciendum est differre a symptomate pathos: quod pathos, ut paulo ante dixi, affectus corporis est prater naturam permanens: symptoma quod huic accidit, quodque in ijs quae prater naturam sunt, specialiter ac magis etiam particularem figurationem habet. Haec est egregia interpretatio sapientis Olympici, qui pathos ac symptoma finire est ausus. Quae sane tot vitijs scatet, ut mihi in mentem veniat illud stulti ad cribrum, negantis inuenire se quid eius obturet, aut non obturet. Quid enim primum ex ipsis dicas, aut quid omittas: quippe omnia resutare, quae perperam sunt dicta, longum sit. Num omnis mutatio ab eo quod secundum naturam se habet, ad id quod prater naturam est, morbum censetur, si modo permanentia illi adsit? At vos tum coloris vitium, tum atrophiam, i. affectum in quo corpus non nutrit, symptomatis, nequaquam morbis annumeratis. Quid autem cacochymia, i. vitiosus succus: quid cachexia, i. malus corporis habitus: quid succi defectus: quid vero ipsa redundantia non ne prater naturam sunt? Si ergo permanentia his accedat, inter morbos numerabuntur.

C Atqui nec ipsi id vultis, & merito sane. Etenim supra id quod prater naturam sit affectus, adici oportet etiam aliquam ab eo laedi actionem, nam quoad illae haec omnes seruantur, etiam si millies corpus sit alteratum mutatumque, nullus tamen eorum affectuum adhuc morbus est. Quod, n. curationem desiderat, aliud planè non est quam affectus, qui vitiat actionem. Siquidem quod primum maximeque omnium desideramus, id naturalis est actio: propter hanc, & naturalem siue affectum, siue constitutionem nominare velis. Videre namque, & audire, & loqui, & ingredi indigemus, non autem oculis, auribus, lingua, aut cruribus, nam si videre alia particula liceret, quis oculorum esset usus? Et si alio quovis instrumento audire liceret, quae aurium esset utilitas? Pari modo & lingua, & cruribus minime profecto esset opus, si loqui atque ingredi sine his possemus. Ac videre quidem, nostra ipsorum causa indigemus: oculis non nostra, sed ideo ut videamus. Iam linguam, aures, crura, non propterea requirimus, ut instrumentis & multis affluamus partibus; sed loquelae gratia, & auditus, & incessus, quippe demortua quauis particula, quae abscindi potest, veluti digito, pede, aut summa manu, non patimur hanc ociosam gestare, ac veluti pondus alienum circumferre: illud clare hoc ipso declarantes, haudquaquam nos particulis illis, sed functionibus egere. Veluti igitur totam particulam actionis causa requirimus, eodem (arbitror) modo naturalem quoque eius constitutionem actionis gratia desideramus. Sicuti, n. supra diximus, causa vicem ad actionem constitutio praestat.

Nota

at, ociosis.

D Quae vero constitutionem vnde actio nascitur, necessario sequuntur, sanis quidem nobis accidentia, aegrotantibus symptomata nuncupantur. Atque haec quatuor genera sunt omnium, quae in corpore nostro habentur, seu secundum naturam nos, seu prater naturam habeamus, actiones, constitutiones, quae has praecedunt, quae sequuntur. his dehinc nomina qui volet, imposito, singulis seorsum: & si Dionem, aut Theonem appellare velit eorum quodlibet, mea nihil refert: illud modo intelligat seruetque ubique, quatuor in vniuersum res esse, quae sitae inter se proxime sint. Et quoniam huic sermonis veni, videor mihi hoc iuste exigere, ut sicuti nos illis permittimus quae velint nomina indere: ita illi inuicem nos vilitatis & antiquis vti sinant. Alioqui sane graue atque adeo iniurium sit, si illis solocismum committere tyrannorum ritu licebit, nobis vel graece, & vel latine. Quis qui non concedetur. Vocanto, si placet, sanitatem, ipsarum functionum constantiam, quam ostendimus a nobis esse affectum constitutionemque partium, cuius ope functiones secundum naturam edimus, hygieam, i. sanitatem ab omnibus Graecis appellari. Atque id cum statuerint sanitatem, morbum tamen censeo non actionis vitium, sed qui prater naturam sit affectus. Tanquam ergo nos illos nec graece, & latine ue, nec dialectice nominantes, non impedimus: ita illi nobis permittant, & graece, & latine ue, & dialectice non omnem qui prater naturam sit affectum, sed qui actionem incommodat,

incommodat, morbum nominare: qui præter naturam sit, nec tamen actionem obturbet, non morbum, sed morbi symptoma. Rursus, sicut illi permanentiam adficiunt, nec indicant quot horas eiusmodi affectus moratus, morbus sit censendus: ita illi nobis concedat illud permanentiæ nomen subtrahere. Nam si quis siue tribus horis, siue quatuor, siue horæ tantum dimidio, toto corpore vehementer sit arreptus sic, vt neq; sentiat, neq; moueatur: hunc nos apoplecton siue attonitum dicimus. Æque si quis cõuulsus toto corpore sit, hunc etiã comitiali morbo laborare, nulla nec horarum, nec dierum ratione habita, quippe nomina id genus, naturæ rei, non tēporis modi sunt indicta: non aliter q̄ album & nigrum, & calidum & frigidum, alioqui mirum mehercule sit, si aqua calida, calida non sit, nisi perpetuum diem talis perduret, aut qui sex horis febricitauit, non febricitauerit: oportuisse. n. vt febricitauerit, durasse malum. quanq̄ quod tempus id sit quod durationem illã iusta ne fuerit an secus, determinet, nemo eorũ tradidit: vtrum ne dierum aliquis numerus sit, & an mēsum, & an horarum: aut cur durabile dicant, cum licuerit diuturnum dicere: aut cur hoc quidem mutantes nonnulli eorum, difficile solubile dicant. At certe hoc nõ generaliter morbi, sed longi morbi proprium est: perinde ac facile solubile, breuis. Verum existimare referre, ægre solubile, an durabile, an diuturnũ dixeris, non ne extrema est ruditatis: lam illud profecto magis mirum, q̄ ipsi veluti à graui somno ex perrecti, distinguere pathos à symptomate aggrediuntur: cum auctor stupiditatis eorum in secundo de methodo, sic scribat: Eadem nanq; cum præcedunt, pathe dicunt: cum succedunt symptomata. Quãuis etiam longe mirabilis hoc ipsum sit, q̄ ea que ab illis dicuntur, vtiq; iecinoris phlegmonẽ, si primo statim die irruat, pathos esse concedere: sin alteri cuiuspiam secundo, aut tertio die succedat, abire in symptoma. quanq̄ quid diem secundam memoro: cum melius sit horam secundam à morbi inuasiõne dicere. An. n. in secundo die phlegmone iecinoris in symptoma migrabit, in secunda ab initio hora non migrabit, nec symptoma erit: cum illud saltem quod est, alicui quod præcessit, superuenire illi omnino competet. At quod tam celeriter, inquit, superuenit, ab eo quod vnã irruit, nõ distat. Rursum igitur dictum ab illo clare oportuit, quot horis determinet, distinguatq; quod superuenit, ab eo quod vnã inuadit. Ac Thesalus quidem eiusmodi est. Olympicus vero, ceu in arcem ipsam sapientiæ euectus, non ita pathos à symptomate discernit: sed pathos id esse quod dictum est, symptoma vero quod huic accidit, mirifice videlicet ac dilucide essentiam eius interpretatus. quippe quid ipsum symptoma quod pathos comitatur, sit, adiscere (vt arbitror) ac definire oportuit, num corporis aliquis affectus, num læsio quæpiam actionis, num pariter vtrunq; esset. At ille quidem minime id dicit: sed nobis videlicet diuinare est opus. Illud vero quod definitioni apposuit, nempe specialem atq; etiam magis particularem in ijs que præter naturã sunt, figuratiõnem habens: quam non excellẽtiam claritatis habet, atq; etiam nominum græcam perlepidamq; interpretatiõnem: Si magis specialem quandam figuratiõnem, in ijs que præter naturam sunt, symptoma habet: quid ergo est quod magis generalem notam habet: non. n. dixit, an sine collatiõne ad generale, magis speciale liceat inuenire. Sin ad nihil omnino referẽs, magis speciale pronunciat: oppido q̄ diligenter clareq; interpretatur, quanq̄ & paucis, & dilucidis verbis dicere ei licebat, omnia quæ circa corpus animalis præter naturã sunt, vel morbum esse, vel causam, vel symptoma. Quibus omnibus cum illud præter naturã sit cõmune, morbus actioni officit, causa ipsum præcedit, symptoma eum sequitur, ipsum videlicet natura duplex: alterum actionis læsio, alterum affectio quædam morbum sequens. Verum (vt dixi) si quis omnes eorum errores excutere velit, finem dicendi nõ inueniat. ipseq; mi Hiero, optime scis eorum nos ne missimam quidem ipsorum partem refutare conatos. Ergo si illud tantum adiecero, primum hũc librum hoc loco claudam: nempe q̄ in ipso statim methodi principio non pauci medicorum falluntur, vtq; qui Thesalici ac Themisonis sunt æmuli, quiq; methodicos se appellant, insignibus ac maximis erroribus. cum his vero nõ pauci eorum qui se analogisticos, dogmaticos ac logicos nominant. Si quidem nisi quis omnes affectus à quibus actio læditur, inuenerit: numerum ipsum morborum, quantus qualisq; sit, ad vnguem definire non potest. Id cum quidam eorum facere nunquam vel tentauerint: tyrannorum more quæ ipsis videntur, sita demonstrationem pronunciant. Alij non modo ipsi non demonstrant, sed nec à demonstrantibus discunt. Ac plurima (vt scis) medicorum pars, qui nunc sunt in pretio, eiusmodi est. nec id fortasse mirum. Nam vbi philosophorum pleriq; citra demonstrationem credendũ sibi postulat, quid de medicis mirere, quibus nec vacat veritatis inquisitioni vacare: vt qui mane in salutationibus (ita enim appellat) sint occupati, vesperi cibo distenti, ac ebrij. Verum ego veteris tibicinis exẽplo, mi Hiero, vel cū musis ipsis certauero. cum alioqui turpe putem, tibicinẽ, qui præsertim haud magnam rem prospere moliebatur, adeo repertum fuisse laudis cupidum: me autem, qui medendi methodum ab antiquis inquisitam, non ramen hæctenus exacte proditam, inuestigare absoluerẽq; valeã, propter eam quæ hac tēpestate regnat ignauiam, grauari atq; cunctari ac differre. Quare contra nũc affectus, q̄ ante, mihi videor. Non enim proprium vobis, qui me ad medendi artem totam ordine perscribẽdam hortati estis, hoc munus dedico. Ac primus liber hic mihi finiatur: totius quod sequitur operis secundus ad hunc modum deinceps incipitor.

Galeni

dem lib. 4. cons. ant. med. cap. 16.

* al. causam

G

H